

una «tanca» (com diuen a les Illes i en tants llocs, per a una peça de terreny?). No xoqui el gènere femení, perquè és el que ha pres *assut* en gran part, crec la major, del P. Val. (Bèlgida, Benigànim, L'Alcora): *les Assuts, l'Assut eixa*; fins al punt que Cavanilles en feia el femení *una zu(d)a* (DECat I, 461a33-38); i no sols es pogué conservar la *-d-* sonora com en l'etimon; perquè mal s'hagués tornat sorda, és sabut que en l'ús popular valencià, fins la *-c* se sonoritzava, en lligar amb una inicial vocàlica: *veritad o mentira, el fad arras-trava*. Si hi havia hagut allí prop algun corrent d'aigua, amb possible assut, ni ho sé (consta que és prop d'aquell dos barrancs, amb *sapos* en un d'ells), ni ho descarto. Llavors ja lligaria bé amb *erma*; potser, però disfressa d'un complement àrab *as-sudd el-ma'*, amb *mâ* 15 'aigua' (i *erma* per etim. pop. cat.), un cop s'hi havia alterat *l* en *r* per l'equivalència morisca, o per un cas com *orm ULMUS armela = almetla, Toll de l'Armenia* entre Carcaixent i la Poble Llarga < àr. *al-mâna*.

Sudué, V. Su

SUECA

La forta i il·lustre ciutat valenciana. En parlaré aquí amb un deix de recança: perquè, essent aquesta una obra de caràcter lingüístic i etimològic, dedicada equitativament a tants problemes d'un immens territori, no podré reservar-li un temps proporcional al respecte i admiració que es mereix la ciutat i la simpatia que m'inspiren ella i els seus homes, tants d'ells amics i savis.

PRON.: *suéka*, J. G. M., 1935, a Cullera (1962, xxxi, 82.16) i en el curs de la llarga enq. que vaig fer en el terme aquell any (xxxii, 15-37), acompanyat per l'amic F. Cortés, savi cabdal en matèria toponímica i història suecana, impulsats tots dos per l'inoblidable Fuster. Gentilici: el poble diu *suequers*, però també deu ser *suecans* o *suequins* (MGadea, *T. del Xè* II, 156; I, 133); *suecà* reportava J. G. M. de Carlet, Catadau i Alcúdia, 1935.

MENC. ANT. Ja molt sovint en el *Rept.*, sempre com una alqueria de Cullera, en les formes *Zuecha* (la més repetida) o *Suecha* (Bof., 393.198), *Çueycha* (396.25), *Çueyca* (396.19): p. ex., «domos in *Zuecha* --- et 6 jov. terre in termino de *Culera*, in alcheria de *Suecha*» (Bof., 392.26).

Interessant sobre l'extensió del seu terme: «alcharia q. dicunt *Zuecha* que est in te. de *Culera*, que afrontat in via qua itur ad *Albuferiam*» (396); i una donació en què apareix *Sueca* de per si: «5 jo. terre in *Zuecha* q. afr. de duabus partibus in viis, et de alia parte in *amarçal*» (474.17). Per aquests dos passatges es veu que ja llavors Sueca tindria un terme ben sem- 55 blant al vast terreny actual, que s'estén al Nord fins a l'Albufera, deçà i dellà del Santuari dels Sants de la Pedra, illeta rocosa enmig de la immensa marjal (*amarçal*).

Després: 1260: «las alq. de *Sueca*, Alborx, te. de 60

Cullera» (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA* I, 296); 1261: «arboleda de *Sueca*» (id., id. I, 337); 1286: *Sueca* (BABL X, 63); 1330: id. (BABL V, 120); 1382: *Çuecha* (BSCC XIV, 461).

I una de preciosa per la data i les comunicacions, si bé no impresa en forma prou fiable, en què consta ja la via que duia a Sueca des de la ciutat de València: 1238: «Turrim magnam in Valencia que est ad portam que dicitur *Babazachar*, cum muro et barbanchana --- usque ad viam publicam que dicitur *Zuaycham*» (MiretS., *TempH.*, p. 255); he esmenat el mot imprès «dicitur».

Calia fer-ho, per dues raons forçoses: s'hi havia fet repetició del «dicitur» de més amunt, i perquè seria absurd que una «via pública» s'anomenés *çuaica*, sigui en el sentit de 'mercadet' o els altres que veurem: mentre que *ire Romam, ducere Romam* o *ad Romam* són construcció normal en llatí en el sentit de 'anar (o conduir) a Roma'; aquí, doncs, 'anar' (o conduir) a Sueca; que des de la ciutat de València constituïa ja el 1238 (l'any de la rendició) la primera etapa que recorregueren els moros capitulants per anar a embarcar-se en el port de Cullera. Aquell *dicitur* és, doncs, un cas del fenomen corrent de diplografia: *dicitur ~ ducitur* canviat en *dicitur ~ dicitur*.

Sueca fou aviat repoblada de cristians; li n'expedí carta de població el comanador dels Hospitalers a Val., Fra Pere de Queralt, autoritzat per Jaume I i pel castellà d'Amposta, Hug de Forcalquer, datada 1244 (p. p. Lz. Vargas II, 50). Ben promptament hi degueren predominar els cristians vells: no figura en els censos de moriscos del S. XVI (ni tan sols entre els llocs de població mixta); i el de 1609, p. p. Boronat i Reglà (p. 107), només li troba cases de cristians vells, en nombre de 460: subdients encara al Mestre de l'Orde de Montesa, successor de les ordes que expediren la carta de població.

Estiguem convençuts que no manquen de fonament cap de les dues teories que s'han emès sobre l'origen del nom de Sueca: és alhora àrab i pre-romà. I ben mirat, el que calia dir és que ni l'una ni l'altra de les dues teories es ben bona: l'àrabica, que anomenarem (A), ni la pre-romana (B); perquè els defensors de cada una volen negar l'altra, i totes dues tenen sòlid fonament.

Prèviament assentem que hi hagué en temps romans una ciutat dita SUCRO, en un lloc immediat a l'emplaçament actual de la ciutat de Sueca. La citen amb aqueix nom Estrabó, Plini; i també Livi i Sallusti, en obres només conservades fragmentàriament, parlaven de la batalla que hi tingué lloc entre generals romans; però el text de Sallusti ens ha estat conservat per Plutarc, amb el nom de la ciutat.

Era nom idèntic amb el nom del riu Xúquer: SUCRO, -ONIS. Estrabó (III, § 4,6, ed. G. Budé II, 65.5) diu que la desembocadura del Xúquer i la ciutat del mateix nom, són a mig camí de l'Ebre des de Cartago Nova: «τὸν Σούκρωνα ποταμόν --- καὶ πόλιν ὀμώνυμον».